

TÄRKEÄTÄ INFORMASUUNIA RUOTTIN ASUKHAILE

JOS **KRIISI** ELIKKÄ **SOTA** TULLEE

Sisältöluettelu

Kriisiperetskaappi

Sinun kriisiperetskaappi.....	5
Väärää informasuunia.....	6
Terroriatentaatti.....	7
Tipsiä sinun kotiperetskaapile.....	10

Totalipuolustus

Ruottin puolustus.....	8
Hyökkäys Ruottia vasten.....	12
Korostettu peretskaappi.....	13

Varotussysteemi

Tärkeätä ilmoitusta ylheisölle.....	14
Peretskaappihälytys.....	16
Suojahuone.....	17

Tätä prosyriä saattaa laajata alle monela eri kielelä osotheelta dinsakerhet.se

Kysymyksiä ja vastauksia prosyristä löytää osotheelta dinsakerhet.se

Myndigheten för
sambhällsskydd
och beredskap

MSB on valtiollinen virasto joka tekkee töitä ette yhtheiskunta tullee paremaksi eistämähään ja hantteeraahmaan onnettomuuksia ja kriisiä. Ko on vakava onnettomuus elikkä kriisi niin met annama tukea niile jotka oon vastuuliset.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap
651 81 Karlstad
www.msb.se

Graaffinen muoto ja tuotanto: Kream AB
Illustrsauunit: Arvid Steen
Painos: Stilbo Grafic A/S
Julkasunumero: MSB1211 - maj 2018
ISBN: 978-91-7383-833-7

Ruottin asukhaile

Tämä prosyri lähätethään kaikile huushollile Ruottissa hallituksen käskylä. Virasto yhtheiskuntasuojale ja peretskaapile (MSB) oon vastuulinen sisälöstä. Prosyri pittää auttaa meitä olheen paremin valmistautunheet kaikile, niin vakaville onnettomuuksille, ekstreemile ilmoile ja it-hyökkäyksille ko militäärile konfliktile.

Monet ihmiset saattavat olla kiusoissa epävarman mailman takia. Vaikka Ruotti oon turvalisempi ko monet muut maat niin oon uhka meän suojaa ja ittenäisyyttä vasten. Rauha, vaphaus ja demokratii oon arvoja joitako met häymä suojata ja vahvistaa joka päivä.

Virastot, maakäräjät ja rekiuunit, kunnat, yrittäjät ja organisasuunit oon vastuuliset ette yhtheiskunta pittää toimia. Mutta vastuu meän maan turvasta ja turvalisuuesta oon yhtheinen kaikile jotka asuvat täälä. Yks meän tärkeimistä varoista ko joku uhkaa meitä oon meän halu ette auttaa toisia.

Jos sie olet valmistautunnu sie autat ette koko maa paremin tullee pärjäämään hankalan rasiituksen.

SÄÄSTÄ PROSYRI!

Mitäs sie tekisit jos sinun arkipäivä kääntyis nurin?

Kriisi saattaa tehdä ette yhteiskunta ei toimi niinku met olema harjaintunheet. Muuttunu klimatti saattaa tehdä ette tulvat ja mettäpalot tulevat tavalisemaksi. Tapahtumat maailmassa saattavat aiheuttaa puutetta vissistä ruokatavaroista. Häiriöt tärkeissä it-systeemissä saattavat vaikuttaa sähkösaantia. Jo lyhyen ajan jälkhiin arkipäivä saattaa tulla hankalaksi:

- Lämpö katoa.
- Tullee olheen hankala laittaa ja säilyttää ruokaa.
- Ruoka ja muut tavarat saattavat loppua kaupoissa.
- Ei tule vettä kraanasta elikkä tualettiin.
- Ei mene tankata.
- Maksokortit ja pankkomaatit ei toimi.
- Mupiliverkosto ja internetti ei toimi.
- Kolektiivtraffikki ja muut kuljetukset seisovat rauhassa.
- Tullee olheen hankala saaja lääkkeitä ja lääketieteellisiä tarvikkeita.

Hunteeraa kunka sie ja henkilöt sinun läheisyessä saatatta pärjätä tilanteessa ko yhteiskunnan normaali sörvis ja palvelut ei toimi niinku tavalisesti.

Sinun kriisiperetskaappi

Sinun kunta on vastuulinen muun muassa ette vanhuustenhuolto, veensaanti, pelastuspalvelu ja koulu toimivat yhteiskuntakriisinki aikana. Sulla on kansa privattihenkilönnä vastuu. Oikeila valmistautumisilla sie saatat pärjätä hankalassa tilanteessa paremin, riippumatta mikä sen on aiheuttannu.

Ko oon yhteiskuntakriisi niin apu tullee ensinä menheen niile jokka sen parriiten tarttevat. Usseimat häätyvät olla valhmiit pärjäähmään itte jonku aikaa. Mitä paremin sie olet valmistautunnu sen suuremat mahdollisuuet sulla oon ette auttaa toisia joilako ei ole samat etelytykset.

Tärkein oon ette oon vettä, ruokaa ja lämpöä ja ette oon mahdollisuus ottaa ossaa informasuunista virastoilta ja meetioilta. Sulla pittää kansa olla mahdollisuus päästä omhaisitten kansa yhteytheen. Sivuilta 10 ja 11 oon muistilistoja ruokatavaroista ja tavaroista joitako saattaa olla hyvät pittää kotona.

Hunteeraa mikkä riskit saattavat vaikuttaa sinua sinun likialuheela. Asuks aluheela jossako pruukaa olla raasia elikkä tulvaa? Onkos sinun likelä vaaralista teolisuuutta elikkä muuta jotako oon hyvä tietää?

Ole herheilä väärää informasuunia vasten

Valtiot ja organisasuunit käyttävät jo nyt petkuttavaa informasuunia ette yrittää vaikuttaa meän värteerinkiä ja kunka met käyttäinymmä. Tarkotus saattaa olla ette vähentää meän vastustusvoimaa ja puolustushalua.

Paras suoja väärää informasuunia ja viholista propakantaa vasten oon ette olla lähekriittinen:

- Onkos se tietoa vain mielipitheitä?
- Mikäs oon informasuunin tarkotus?
- Kukas oon lähättäjä?
- Onkos lähe uskottava?
- Onkos informasuunia mishään muuala?
- Onkos informasuuni uusi vain vanhaa ja miksis sitä oon justhiins nyt?

- Hae informasuunia - sie saatat vastustaa propakantaa ja väärä informasuunia parriiten jos sie olet lukenu asiasta.
- Älä usko huhuja - käytä usseita uskottavia lähtheitä ette nähhä jos informasuuni oon tosi.
- Älä levitä huhuja - jos informasuuni ei tunnuta uskotavalta, älä levitä sitä.

Terroriatentaatti

Terroriatentaattia mennee suunata yksityisiä henkilöitä elikkä ryhmiä vasten, yhtheiskuntaa elikkä yhtheiskuntatarkeitä toimintoja vasten niinku sähkönsaantia elikkä kuljetussysteemiä vasten. Vaikka terroriatentaattia mennee tehä erilä laila ja erissä paikoissa niin niitä oon joitaki neuvoja jotka saattavat jällata usseimissa tilantheissa:

- Mene turvalisuutheen ja vältä ihmislaumoja.
- Hälytä polisi 112: n kautta ja ilmota jos sie näet jotaki tärkeätä.
- Varota niitä jotka oon vaarassa ja auta niitä jotka tarttevat.
- Pane mupili äänettömäksi äläkä soita kelheen joka saattaa olla riskialuheela. Mupiliääni saattaa paljastaa henkilön joka piiloo.
- Älä soita mupililla jos sulla ei ole pakko. Jos verkosto yllirasittuu niin elämäntärkeilä puheluila saattaa olla hankala päästä perile.
- Seuraa polisin, pelastuspalvelun ja virastoitten käskyjä.
- Älä jaa informasuunia jotako ei ole vahvistettu verkostolla elikkä muuala laila.

Ruottin puolustus

Ruottin koottu puolustus pittää suojata ja puolustaa maata, meän vaphautta ja oikeutta ette ellää niinku metitte valikoittema. Meilä oon kaikila tehtävä jos Ruottia uhathan.

Totalipuolustus

Totalipuolustus oon koko se toiminta jotako tarvithaan ette valmistaa Ruottia sottaa varten. Totalipuolustukseen kuuluu militääri puolustus ja sivilii puolustus.

Militääri puolustus

Militääriin puolustukseen kuuluu Puolustusvalta ja Hemväärni ja joitaki muita virastoja joilako oon päätehtävännä ette tukea militääriä puolustusta. Puolustusvalta puolustaa meän terituuriymmiä ja meän rajoja.

Sivilii puolustus

Sivilii puolustus oon koko yhtheiskunnan vastustusvoima ko oon soan vaara ja sota. Sivilii puolustus oon se työ jonka valtioliset virastot, kunnat, maakäräjät ja rekiuunit, privatit yrittäjät ja vapaaehto-organisasuunit tekevät. Työ tähtää suojaamaan siviliväestöä ja ette esimerkiksi sahraanhoito ja kuljetukset toimivat ko oon soan vaara ja sota. Sivilii puolustus pittää kansa saattaa tukea Puolustusvaltaa ko oon soan vaara ja sota.

Totalipuolustusvelvolisuus

Ruottissa jälää totalipuolustusvelvolisuus. Se merkittee ette kaikkia jotka asuvat täälä ja oon 16 ja 70 vuen välissä saatethaan kuttua sisäle auttamhaan erilä laila ko oon soan vaara ja sota. Kaikila oon velvolisuus auttaa ja kaikkia tarvithaan.

Niitä oon kolmenlaista totalipuolustusvelvolisuutta::

- **Sotaväki** Puolustusvallassa.
- **Sivilivelvolisuus** toiminoissa joistako hallitus päättää.
- **Ylhein virkavelvolisuus** joka merkittee ette sitä oon töissä toiminoissa jotka häätyvät toimia vaikka oon soan vaara ja sotaki. Se merkittee ette sie jatkat sinun tavalista työtä, olet töissä vapaaehto-organisasuunissa elikkä saat tehtäväksi Työvälitykseltä (Arbetsförmedlingen) ette tehkä työtä joka oon erityisen tärkeä totalipuolustukselle.

Net joilako oon totalipuolustusvelvolisuus saattavat saaja sotasiotuksen. Jos sinun oon sotasiotettu sie olet saanu sotasiotusmääräyksen elikkä muun tion sinun työnantajalta siitä.

Monena vuotena valmistelut soan vaaraa ja sottaa vasten oon olheet kauhean rajotetut Ruottissa. Sen siihaan virastot ja kunnat oon satsanheet ette vahvistaa peretskaappia rauhanaijan kriisile niinku tulvile ja it-hyökkäyksille. Mutta samassa tahissa ko mailma oon muuttunu hallitus oon päättäny vahvistaa totalipuolustusta. Sen takia suunnittelu Ruottin sivilin puolustuksen eestä jatkuu. Tämä tullee ottamhaan aikaa ette kehittä kaikkia osia uuesti. Samala peretskaappi rauhanaijan kriisile oon tärkeä pohja meän vastustusvoimale ko oon sota.

Seuraa kehitystä:
dinsakerhet.se

Tipsiä sinun kotiperetskaapile

Etelytykset ja tarpeet oon erin näkösiä, esimerkiksi jos sie asut maila elikkä isoissa paikoissa, talossa elikkä lääkenheetissä. Täälä sie saat ylheisiä tipsiä sinun kotiperetskaapile. Käytä sitä joka soppii justhiins sulle ja sinun likhiisille. Menkää mielelhääns yhteen vissistä tavaroista ja lainakkaa toisilta.

Ruoka

Se oon tärkeätä pittää ekstra ruokaa kotona joka antaa kyllicki enerkiitä. Käytä kestävävää ruokaa jotako mennee laittaa kätevästi, vaatii pienen vesimäärän elikkä jotako saattaa syä ilman laittamista.

- pottuja, kaalia, muuruuttia, munnaa
- leipää jollako oon pitkä kestävyys, esimerkiksi tortillaa, kovvaa leipää, keksiä, korppuja
- pehmeäjuustoa, meesivoita ja muuta leivänpäällystää tyyppissä
- kaurajuomaa, soijajuomaa, kuiva-maitopulveria
- ruokaöljyä, kovajuustoa
- käteväpastaa, riisiä, kryyniä, pottumuusapulveria
- valhmiiksi keitettyjä linsiä, pööniä, kröönsaakkia, hymmystä purkissa
- murskattuja tumattia jossako esimerkiksi saattaa keittää pastaa
- konsärviä joissako oon jauheliha-soosia, makrillia, sartiiniä, ravioolia, lohipullia, keitettyä lihaa, soppaa
- fryktikräämää, sylttiä, marmelaatia
- valmista mustikka- ja nyypponisoppaa, juusia elikkä muuta juomaa joka kestää huohneenlämmössä
- kahvia, teetä, suklaa, enerkiakappaleita, hunajaa, mantelia, pähkinöitä, pähkinävoita, siemeniä.

Vettä

Puhas juomavesi oon elintärkeä. Räkää vähhiinhääns kolme litraa täyttä ihmistä ja vuorokautta kohin. Jos sie olet epävarma laatusista sie häyt pystyä keithään veen.

Jos tualetti ei toimi sie saatat ottaa kestäviä plastiikipussia elikkä plastiikisäkkiä ja panna net pottotoohliin. Hyvä käsihygieeni oon tärkeätä ette välttää tartuttamisia.

- pulloja
- henttaria joissako oon kannet
- PET-pulloja joissako saattaa jääyttää vettä (älä täytä aivan täythöön, silloin pullo halkea)
- mineraalivettä
- tynkkiä, mielelhääns joissako oon kraana, ette noutaa vettä. Sie saatat kansa resärvinä pittää pari puhasta tynkkiä täytetty veelä. Net pitävät seisoo pimeässä ja viileässä.

Lue lissää kotiperetskaapista:
dinsäkerhet.se

Lämpö

Jos sähkö katoa kylmänä vuosikautena asunto jähtyy hoppua. Kokkointukaa yhteen huohneesheen, heiluttakaa filttiä klashiin, peittäkää laattia matoila ja rakentakaa kota pöyän alle ette pittää lämpöä. Huunteerakkaa palonvaaraa. Sammuttakaa kaikki valot ja alternatiivit lämmittäjät ennen ko tet nukahtatta. Väätrakkaa säänlisest ette saaja hattia.

- villavaatteita
- lämpimiä ja havilisia päällysvaatteita
- lakkia, vanhuuita, kaulahuivia
- filttiä
- makkaamisalustoja
- nukkumasäkkiä
- steariinikynttilöitä
- lämpökynttilöitä
- tulitikkuja elikkä praasusytyttäjä
- alternatiivi lämpölähe, esimerkiksi kasolilämmittäjä, fotuseenielementti.

Muuta

- priikööri ja polttoainetta
- fikklamppu, pannulamppu
- patteria
- kontanttirahhaa pienemissä välörissä

Komynikasuuuni

Ko oon vakava tilane niin sie häyt saattaa pystyä ottamaan vasthaan tärkeätä informasuunia virastoilta, olletikki Ruottin Raation P4:n kautta. Sie tarttet kansa seurata meetioitten raporteerinkiä, olla yhteyvessä omhaisitten ja kaveritten kansa ja aktyissä tilantheissa pystyä ottamaan yhtheyttä pelastuspalvelun, saihraanhoijon elikkä polisin kansa.

- raatio joka käyppi patterilla, aurinkosellillä elikkä veivilä
- piiliraatio
- paperilista jossako oon tärkeitä telefoninumeroita
- ekstrapatteria/power pankko muun muassa mupilitelefoohniin
- laajari mupilitelefoohniin ette käyttä piilissä.

- kotiapteekki ja ekstra lääkkeitä
- märkäsärvettiä
- käsipriitä
- plöijojä ja mensisuoja
- uloskirjotettuja paperia esimerkiksi vakkuutuspreiviä, pankkotietoja, rekistreeerinkitoistuksia
- kuljetusaihteita tankissa.

Jos Ruottia hyökäthään se vaatii vastustusvoimaa

Met häymä pystyä vastustamhaan erin sorttisia hyökkäyksiä meän maata vasten. Jo tänä päivänä oon hyökkäyksiä tärkeitä it-systeemiä vasten ja yrityksiä ette vaikuttaa meitä väärälä informasuunila. Meitä saattaa kansa vaikuttaa konfliktit likialuheela. Maholiset hyökkäykset saattavat olla:

- Syyperihyökkäykset jotka lyövät ulos tärkeät it-systeemit.
- Sabotaasit infrastruktuurista (esimerkiksi tiet, sillat, lentokentät, rautatiet, sähköjohot ja ydinvoimalaitokset).
- Terroriatentaatti joka iskee monia ihmisiä elikkä tärkeitä toimintoja.
- Yrityksiä ette vaikuttaa Ruottin päättäjiä elikkä asukhaita.
- Katkastuja kuljetuksia jotka antavat ruan ja muitten tavaroiitten puutheen.
- Militääriä hyökkäyksiä, esimerkiksi lentohyökkäyksiä, ropottihyökkäyksiä elikkä muita sotatoimia.

Jos Ruottia hyökkää muu maa met emmä tule koskhaan anthaan ylös. Kaikki tiot ette vasthaanpano pittää loppua oon väärät.

Korostettu peretskaappi

Ette vahvistaa Ruottin mahdollisuuksia puolustamhaan itteä hallitus saattaa päättää korostetusta peretskaapista. Rauhanajan lait jälleavat, mutta ko oon korostettu peretskaappi niin muitaki lakia saatethaan käyttää. Valtio saattaa esimerkiksi ottaa yli privattia omasuutta joka oon erityisen tärkeä totalipuolustukselle.

Ko korostettu peretskaappi jälleaa niin koko yhtheiskunta pittää koota voimat ette vastustaa hyökkääjiä ja huolehtia ette se kaikkiin tärkein toimii. Ko oon korostettu peretskaappi sinua saatethaan kuttua auttamhaan erilä laila.

Informasuunia korostetusta peretskaapista sie saat raation ja TV: n kautta. Ruottin Raatio P4 oon peretskaappikanali.

») Tärkeä ilmoitus yleisölle

Signaali 7 sekuntia - pausi 14 sekuntia

7

14

7

14

7

14

») Vaara on yli

Jatkuva signaali 30 sekuntia

30

Varotussysteemi

Tärkeä ilmoitus yleisölle

Varotus- ja informasuunisyteemi VMA (tärkeä ilmoitus yleisölle) käytetään kriisitilanteissa - esimerkiksi jos on ulospäästö vaarallisista aiheista, tulipaloja joissako on riski ette räjähtää, mettäpaloja ja muita luontokatastrooffia.

Tärkeä ilmoitus yleisölle lähetetään olletikki Ruottin Raation kanalisssa, Ruottin Televisuunin kanalisssa ja SVT Tekstissä. VMA saatethaan kansa lähättää SMS: inä mupilitelefoohniin vississä aluheessa.

Ulkovarotus

Harvinhaisissa taphauksissa käytethään ulkovarotus ("Hesa Fredrik"). Laitoksia ulkovarotuksille on usseimissa suuremmissa paikoissa ja Ruottin ydinvoimalaitoksitten ympäri.

Jos sie kuulet signaalin: mene sisäle, pane klasit, ovet ja venttilasuunit kiini ja kuuntele Ruottin Raatiota P4 (Sveriges Radio P4) jollako on tehtävännä ette antaa ytheiskuntainformasuunia.

Systeemiä ulkovarotukselle testathan kello 15.00 ensimäisenä pyhäaikavaphaana maanantaina maaliskuussa, kesäkuussa, syyskuussa ja joulukuussa.

Peretskaappihälytys

Signaali 30 sekuntia – pausi 15 sekuntia

Lentohälytys

Signaali lyhykäisilä tööttäyksillä 1 minutin aikana

Vaara on yli

Jatkuva signaali 30 sekuntia

Peretskaappihälytys ja lentohälytys

Peretskaappihälytys on yks malli hallituksella ette ilmottaa ette oon silmänräpshäykselinen soan vaara, elikkä ette maa oon soassa.

Jos sie kuulet signaalin niin sie häyt varsin mennä sisäle ja kuunella Ruottin Raatio P4:a. Valmistautu jättämhään asunon tärkeimiimitten tavaroitten kansa, ota lämpimät vaatteet, jotaki syötävää ja juotavvaa ja id-paperit matkhaan. Jos sie olet sotasiotettu sie piät varsin lähteä sille paikale jostako sie olet saanu tion.

Lentolarmi merkittee ette sie häyt varsin hakea suojaa, esimerkiksi suojahuonetta elikkä kellaria siinä rakenuksessa missä sie olet.

Uusia mallia ette varottaa asukhaita saattaa tulla aktyelliksi.

Psy aijantasola:
dinsäkerhet.se

Suojahuohneita ja muita suojattuja tiloja

Suojahuone pittää antaa suojaa väestölle soassa. Kaikki suojahuohneet ja rakenukset joissako oon suojahuohneita oon merkitty kyltilä. Sie et kuulu mihinkhään vishiin suojahuohneesheen ko käytät sitä joka oon likkiimpännä.

Ota tiethoon missä sinun likkiin suojahuone oon sielä missä sie asut ja jossako sie olet päiväaikana. Ko oon lentolarmi sie piät varsin lähteä suojahuohneesheen elikkä hätätilantheessa muuhuun suojathuun tilhaan niinku kellarhiin, tynnelhiin elikkä tynnelpaana-asehalle.

TÄRKEITÄ TELEFOONINUMEROJA JA WEBBIPAikkoJA

112

Ko oon hätätilane joka silmänräpshäyksessä vaatii apua ampulansilta, palovoimalta elikkä polisilta.

113 13

Ette jättää elikkä saaja informasuunia vakavissa onnettomuuksissa elikkä kriisitilanteissa.

114 14

Kaikki polisisasiat jotka ei ole käynnissäolevista rikoksista elikkä taphauksista.

1177

Saihraanhoitoneuvonantaminen.

[Dinsäkerhet.se](https://dinsakerhet.se)

Syvenetty informasuuni sisälöstä tässä prosyrissä.

[Krisinformation.se](https://krisinformation.se)

Koottu informasuuni Ruottin virastoilta kriisissä.